

Un any d'Obama

LLUÍS FOIX / Periodista

AVUI, 4 de novembre del 2009

Avui fa just un any visitava novament Washington, on vaig passar més de tres anys com a corresponsal. Mai hauria pensat que la retrobada amb la capital nord-americana es produiria mentre el president sortint estigués amagat a la Casa Blanca sense participar gens ni mica en la campanya del candidat del seu partit. Aquella nit del 4 de novembre va ser històrica, perquè en un país on fins fa uns anys hi havia racisme en alguns Estats era elegit president un ciutadà negre nascut a Hawaii, de pare kenjà i de mare blanca de Kansas. De matinada em vaig afegir a la inacabable cua de gent que envoltava les oficines del diari *The Washington Post* per obtenir una còpia impresa del diari que s'havia exhaurit poc després de sortir al carrer. Hi havia molts negres, però també joves blancs, hispànics, funcionaris i nombroses persones de procedències ètniques i culturals diferents que volien un exemplar que reflectia l'entrada a l'era postracial dels Estats Units. L'emotivitat no tenia res a veure amb la racionalitat en aquell moment, que superava amb escreix el més imaginatiu guió de Hollywood. Barack Obama ho havia proclamat en conèixer els resultats a la gran multitud reunida de matinada al parc de Chicago: "Amèrica és un lloc on totes les coses són possibles".

LA VICTÒRIA D'OBAMA REMOQUÉ les emocions individuals i col·lectives de la majoria de nord-americans que el votaren, i fou un malson per altres que pensaven que no havia arribat encara l'hora que un negre liberal i progressista ocupés la Casa Blanca. Els Estats Units enterraren

les velles idees conservadores que representava George Bush, continuador de la revolució neoliberal iniciada per Ronald Reagan a començaments dels vuitanta, i confiaven el futur a un personatge amb un brillant discurs enmig de la crisi econòmica més severa des de fa més de mig segle. Obama recollí vots en totes les minories, entre els joves, els independents, els que demanaven desesperadament una reforma general del sistema sanitari i els que no compartien l'aventurisme militar a la guerra de l'Iraq ni la democràcia imperial proclamada pels neoconservadors, que crearen molta riquesa però també immenses bosses de pobresa.

NO GUANYÀ PERQUÈ ERA NEGRE sinó perquè era el candidat més idoni per als reptes que tenia la societat americana en moments d'una forta crisi moral que s'estenia per molts racons de la complexitat social dels Estats Units. Els referents històrics del nou president eren Abraham Lincoln, Franklin D. Roosevelt, John Kennedy i Lyndon B. Johnson. Tots ells marcaren un gir del model americà, que ha demostrat sempre una gran capacitat correctora.

UN ANY DESPRÉS D'AQUELLA EMOTIVA VICTÒRIA, Barack Obama aporta un balanç ambigu. Governar un país dividit ideològicament aixeca tot d'una la crítica desfermada dels seus adversaris, que s'han aprofitat de la magnitud dels problemes que trobà en ocupar el poder. El més interessant de la pràctica política als Estats Units és la confrontació sistemàtica entre l'aparell presidencial i els mitjans de comunicació. Llevat de l'idil·li entre Kennedy i la premsa, tots els presidents han hagut de veure's les cares amb uns periodistes que han qüestionat la gestió del president des de la primera hora. Obama no n'ha estat una

excepció, entre altres raons perquè el país travessa grans dificultats internes i externes.

EL "YES, WE CAN" VA FER POSSIBLE l'entusiasme que el va fer guanyar. Però amb un "Sí, podem" no n'hi ha prou per complir les promeses que feien somiar durant la campanya. En el front interior ha tingut tres dificultats de gran potència i de les quals no ha sortit del tot ben parat. La primera és com plantejar la solució de la crisi financera que encara cueja i que impedeix sanejar un sistema corcat pels alts executius, per la política monetària d'Allan Greenspan i per la idea que només el mercat és capaç de crear riquesa i distribuir-la automàticament. Si l'agonitzant George W. Bush havia traït els seus principis demanant la urgent intervenció de l'Estat per sanejar Wall Street, Obama ha hagut de fer el mateix. S'ha trobat, però, que la cultura intervencionista està renyida amb el capitalisme clàssic i ha hagut de buscar solucions a mitges, fràgils, que no han acontentat ni els uns ni els altres. El sistema financer americà encara està malalt.

L'ALTRE FRONT HA ESTAT LA REFORMA del sistema sanitari que fes possible que tots els ciutadans tinguessin dret a una atenció mèdica. No és raonable que el país que més gasta en salut sigui també el que té més nombre de ciutadans sense cobertura sanitària gratuïta. Ha proposat una reforma que fes possible que cap nord-americà quedés al marge de l'assistència mèdica, però encara no ho ha aconseguit. Els republicans l'acusaren de voler socialitzar la sanitat i de canviar un sistema que és del tot injust però que és recolzat per la gran indústria farmacèutica i per les mutualitats. S'ha quedat a mig camí en una batalla que Bill Clinton acabà perdent amb arguments semblants per part dels republicans.

EL TERCER FRONT ÉS EL MEDIÀTIC. No el dels grans diaris de prestigi o els que analitzen la realitat amb crítiques fortes però raonades. Rupert Murdoch és el propietari del *The Wall Street Journal*, el diari més venut als Estats Units, que sempre abans del canvi d'amo ha defensat una política econòmica liberal i capitalista. Però Murdoch també controla la cadena Fox News, que és un autèntic corcò per a Obama i per a qualsevol causa que s'aparti del conservadorisme ortodox. La Fox News no informa sinó que fa propaganda sectària. Obama ha caigut en el parany i els ha donat importància fins al punt que a la Casa Blanca han construït un dispositiu per contrarestar la desinformació de la cadena de Murdoch. Ho té difícil, perquè els americans sempre s'acostumen a posar, en cas de dubte, al costat de la llibertat, encara que es basi en mentides o en mitges veritats.

LES DIFICULTATS D'OBAMA ALS ESTATS UNITS no han arribat al món. El president té prestigi, ha abandonat l'unilateralisme de Bush i cerca solucions negociades amb tots els interlocutors. No s'ha fet gaire amic del govern israelià quan ha demanat clarament la creació d'un Estat palestí i aturar la construcció de nous assentaments als territoris ocupats. Ha retirat la proposta de Bush de construir míssils protectors a Polònia i Txèquia, busca una política amistosa amb la Xina i l'Índia, i té bones relacions amb Rússia i amb la Unió Europea. Tot això està molt bé. Però les guerres a l'Iraq i a l'Afganistan envien cada dos per tres soldats morts als Estats Units i no es veu una solució que no sigui la d'anar retirant-se de l'Iraq, mentre la guerra a l'Afganistan s'està perdent militarment i políticament. Potser Barack Obama també passarà a la història com el president que per primera vegada en un segle ja no representa la potència imprescindible i necessària al món.

